

Jaarverslag 2025
Open Monumentendag Utrecht

Open Monumentendag 'Utrechtse iconen'

Zaterdag 13 september 2025 van 10.00 – 17.00 uur

openmonumentendagutrecht.nl

JURRIËNS

nico de bont | TBI

BURGY
KLASSIEK BOUWEN

vrecht Marketing

DUIC
Diversiteit, innovatie, inspiratie

1. Inleiding

De Stichting Open Monumentendag Utrecht kijkt terug op een succesvolle editie van Open Monumentendag 2025, die plaatsvond op zaterdag 13 september, met daaraan voorafgaand de Open Monumenten Klassendag op vrijdag 12 september. Met deze twee samenhangende activiteiten wordt invulling gegeven aan de doelstelling om een breed publiek – jong en oud – kennis te laten maken met het rijke erfgoed van de stad Utrecht.

De Klassendag richt zich specifiek op leerlingen in het basisonderwijs en heeft als doel hen op interactieve wijze kennis te laten maken met monumenten en hun verhalen. De Open Monumentendag zelf biedt een breed publiek de gelegenheid om monumenten te bezoeken die normaal gesproken niet of beperkt toegankelijk zijn, en om via routes, activiteiten en publicaties meer inzicht te krijgen in de geschiedenis en architectuur van de stad.

Daarnaast stond 2025 in het teken van een kleine organisatiewijziging, het afscheid van projectcoördinator Florence Hanselaar (die de afgelopen 34 (!) edities heeft georganiseerd) en het zoeken naar een nieuwe projectcoördinator.

2. Open Monumentendag 2025

Thema en opzet

De 39e editie van Open Monumentendag stond in het teken van 'Utrechtse iconen', met als overkoepelend thema erfgoed en architectuur. Centraal stonden monumenten die een beeldbepalende rol hebben gespeeld in de ontwikkeling van de stad.

Via verschillende wandel- en fietsroutes konden bezoekers kennismaken met uiteenlopende bouwstijlen, van middeleeuwse gotiek tot moderne architectuur. Deze routes waren beschikbaar via de website, de Monumentenkrant en de OMD-app.

Bereik en resultaten

Open Monumentendag trok circa 25.000 bezoekers en kende een aanbod van 93 opengestelde monumenten verspreid over de stad.

Het Damplein fungeerde opnieuw als centraal knooppunt, met onder meer de Domkerk, het Academiegebouw en de Monumentenmarkt als belangrijke trekpleisters. Ook monumenten buiten de binnenstad trokken veel belangstelling, zoals het Rietveld Schröderhuis, Villa Jongerius en het Muntgebouw.

Een bijzonder hoogtepunt was de openstelling van De Inktpot, het grootste bakstenen gebouw van Nederland en het hoofdkantoor van ProRail, dat dit jaar voor het eerst sinds jaren weer toegankelijk was voor publiek.

Programmering en samenwerking

Naast openstellingen was er een uitgebreid programma met culturele activiteiten. De samenwerking met het UITfeest gaf extra dynamiek aan de dag, met gezamenlijke programmering in onder meer Bibliotheek Neude en het Stads klooster Utrecht.

De publiciteit rondom de Open Monumentendag werd onder meer verzorgd via de Monumentenkrant, die als bijlage bij DUIC werd verspreid op circa 550 locaties in Utrecht en omgeving. Daarnaast werd in de week voorafgaand aan het evenement dagelijks aandacht besteed aan bijzondere monumenten via online publicaties.

3. Open Monumenten Klassendag 2025

Doel en opzet

De Open Monumenten Klassendag vond plaats op vrijdag 12 september 2025 en richtte zich op leerlingen uit de bovenbouw van het basisonderwijs. Het doel is om jongeren op een toegankelijke en interactieve manier kennis te laten maken met monumenten en de geschiedenis van hun stad.

De Klassendag is onderdeel van een landelijk initiatief van de Stichting Open Monumentendag en wordt in Utrecht georganiseerd door de lokale werkgroep.

Deelname en uitvoering

In totaal namen meer dan 500 leerlingen, verdeeld over 18 klassen van zes basisscholen, deel aan de Klassendag. De deelnemende scholen bezochten elk een monument naar keuze, zoals het St. Eloyen Gasthuis, de voormalige gevangenis Wolvenplein, het Broodhuis (voormalige synagoge), de Stadsschouwburg Utrecht, Het Utrechts Archief, de Fundatie van Renswoude en Paushuize.

Tijdens de bezoeken verzorgden gidsen rondleidingen waarin zij de geschiedenis en betekenis van de monumenten tot leven brachten.

Educatief programma

Voor de Klassendag is speciaal lesmateriaal ontwikkeld, zowel voor leerlingen als leerkrachten. Dit omvat onder meer een interactieve digitale leeromgeving en de zogenoemde 'Monumenten kijker', waarmee leerlingen tijdens hun bezoek opdrachten uitvoeren en observaties vastleggen.

De combinatie van voorbereiding in de klas en het fysieke bezoek aan het monument zorgt voor een sterke leerervaring. Uit reacties blijkt dat leerlingen het ergoed als tastbaar en aansprekend ervaren.

Resultaat en betekenis

De Klassendag werd voor de veertiende keer georganiseerd en kan opnieuw als succesvol worden beschouwd. Het project levert een belangrijke bijdrage aan erfgoededucatie in Utrecht en vergroot het bewustzijn en de betrokkenheid van jonge inwoners bij hun leefomgeving.

4. Organisatie en samenwerking

De Open Monumentendag en de Klassendag worden georganiseerd door de Werkgroep Open Monumentendag Utrecht, ondersteund door een breed netwerk van partners, vrijwilligers, monumenteigenaren en gidsen. De realisatie van beide evenementen is afhankelijk van samenwerking met de gemeente Utrecht, fondsen en sponsors, culturele en erfgoedinstellingen en Onderwijsinstellingen.

De inzet van vrijwilligers en betrokken organisaties is essentieel voor het succes en de continuïteit van beide projecten.

Projectcoördinatie

Voor de organisatie van Open Monumentendag Utrecht en de Klassendag wordt een professional ingehuurd. De afgelopen 34 jaar was de organisatie in handen van Florence Hanselaar, die dit al die jaren met een tomeloze energie en groot hart voor ergoed in de brede zin heeft gedaan. Tijdens de openingsavond is Florence voor haar inzet onderscheiden met een lintje.

In mei 2025 is, na een aantal gesprekken met verschillende kandidaten, Evelien van der Kooi door de werkgroep unaniem gekozen als de nieuwe projectcoördinator. Evelien heeft ruime ervaring in het organiseren van publieksevenementen en culturele festivals, en heeft een brede expertise op het vlak van fondsenwerving, communicatie en organisatie. Met Evelien is het bestuur ervan overtuigd dat de kwaliteit van de organisatie van Open Monumentendag Utrecht gecontinueerd kan worden.

Organisatiewijziging

In 2025 is tevens de organisatievorm van Open Monumentendag Utrecht gewijzigd. De organisatie was altijd in handen van de Werkgroep Open Monumentendag Utrecht, die verantwoording aflegde aan het bestuur van de STABU (Stichting Archeologie en Bouwhistorie). In het verleden vielen er ook andere activiteiten onder de STABU, zoals Kerken Kijken. De laatste jaren zijn die andere activiteiten echter gestopt of verzelfstandigd waarmee de STABU feitelijk alleen nog verantwoordelijk was voor Open Monumentendag Utrecht.

Omdat het niet langer zinvol was om zowel met een stichtingsbestuur als een werkgroep te werken, is besloten die twee samen te voegen en de STABU als stichting te wijzigen naar de Stichting Open Monumentendag Utrecht. Hiertoe zijn de statuten gewijzigd.

Zowel leden van het STABU stichtingsbestuur als leden van de voormalige werkgroep vormen sinds eind 2025 het nieuwe bestuur van deze stichting. Het bestuur zoekt nog een 5^e lid. De projectcoördinator werkt onder de verantwoordelijkheid van dit bestuur.

Tot slot, 2025 was ook het laatste jaar van Harm Jansen, die bijna 15 jaar voorzitter is geweest van de werkgroep. Zijn rol wordt sinds eind 2025 overgenomen door Teun Bonenkamp.

Het bestuur van Stichting Open Monumentendag Utrecht bestaat momenteel uit:

Teun Bonenkamp (voorzitter)
Steef Klop (penningmeester)
Rune Sassen (secretaris)
Glenn Zevenbergen (lid)
Vacature (lid)

5. Financiën

De activiteiten van de stichting worden gefinancierd door een combinatie van subsidies, fondsen en sponsorbijdragen. Voor zowel Open Monumentendag als de Klassendag geldt dat een sluitende begroting jaarlijks aandacht vraagt, mede door stijgende kosten en veranderingen in sponsorbijdragen.

Voor een volledig overzicht van de financiële resultaten en toelichting wordt verwezen naar de separaat opgestelde jaarrekening 2025.

6. Vooruitblik

Hoewel de Open Monumentendag 2025 succesvol is verlopen, blijft de financiële basis een aandachtspunt. Het wegvallen of verminderen van structurele bijdragen van sponsors en subsidieverstrekkingen vraagt om voortdurende inzet op fondsenwerving en het aangaan van nieuwe samenwerkingen.

Voor de Klassendag geldt dat het project inhoudelijk sterk is, maar financieel kwetsbaar blijft door de afhankelijkheid van externe financiering.

De stichting blijft zich inzetten om beide activiteiten ook in de toekomst mogelijk te maken en zo bij te dragen aan het toegankelijk en beleefbaar maken van het Utrechtse erfgoed voor een breed publiek.

7. Conclusie

Met een goed bezochte Open Monumentendag en een succesvolle Klassendag kan 2025 worden gekenmerkt als een geslaagd jaar. Beide activiteiten dragen op hun eigen manier bij aan het zichtbaar en beleefbaar maken van het Utrechtse erfgoed.

De combinatie van publieksbereik, educatie en samenwerking vormt een stevige basis voor toekomstige edities. Met een nieuwe projectcoördinatie en een gewijzigde organisatievorm wordt hier komende jaren met volle energie op voortgebouwd.